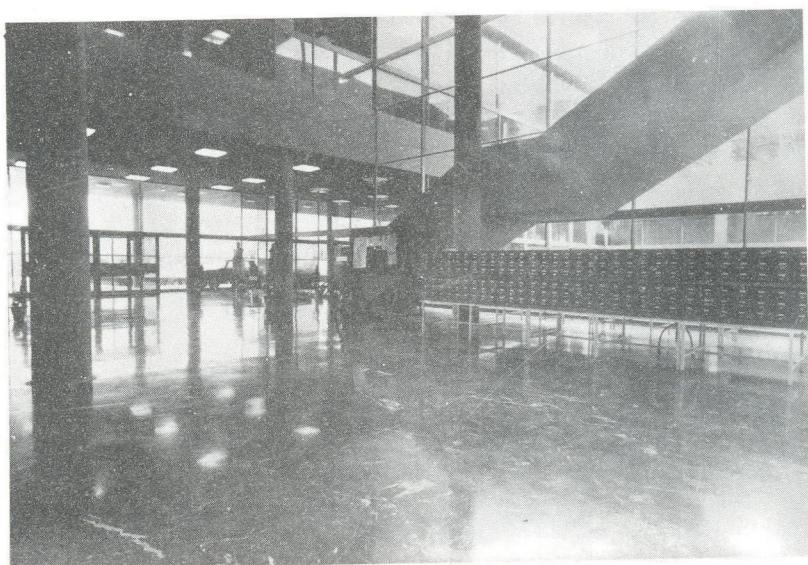

Τὸ μέγαρο Διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Κεντρικὴ εἴσοδος καὶ τμῆμα τῶν καταλόγων τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης.

Η ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

17. Στις 11 Ιουλίου 1927 δημοσιεύθηκε τὸ Π. Διάταγμα «Περὶ συ-
στάσεως Βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης»^{11.} (ΦΕΚ 146, 16.7.1927)

'Αρχικὰ ἡ Βιβλιοθήκη αὐτή, ἡ ὁποία διοικεῖται σήμερα ἀπὸ τριμελῆ
ἀπὸ καθηγητὲς Ἐπιτροπὴ Ἐποπτείας, στεγάστηκε «προσωρινά» ἐπὶ 44
χρόνια σὲ δυὸ διαμερίσματα τοῦ παλιοῦ μεγάρου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς.
Στὴν ἀρχὴ τὴν ἀποτέλεσαν οἱ παλαιότερες βιβλιοθήκες Γ. Κωνσταντινίδη,
ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Γυμνασίου Θεσσαλο-
νίκης, τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας Θεσσαλονίκης καὶ τῆς συλλογῆς βι-
βλίων τοῦ Διδασκαλείου Ἀρρένων. 'Υστερα παρελήφθη ἡ Βιβλιοθήκη τῆς
Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ἀγοράστηκαν οἱ βιβλιοθήκες
Νικολάου Πολίτη, Μάμουνα, Χ. Χαριτωνίδη, Γ. Γρατσιάτου, καὶ Γ.
Χατζηδάκη.

Δόθηκαν ἐπίσης στὸ Πανεπιστήμιο μὲ δωρεές, οἱ ἀκόλουθες ἀξιόλο-
γες βιβλιοθῆκες ἡ συλλογές βιβλίων: 'Η Δασικὴ Βιβλιοθήκη κληρονόμων
Σαμίου, ἡ Οἰκονομολογικὴ καὶ Νομικὴ κληρονόμων Δεληγιώργη, οἱ βι-
βλιοθῆκες Κ. Κωνσταντινίδου, Ἀντ. Χριστομάνου, Γ. Στρέιτ, Φ. Βα-
φείδου, Π. Γράβαρη, Ἐπιτροπῆς Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Περιονσιῶν,
τοῦ Π. Κοντογάνη, τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, καὶ ἀργότερα
τῶν Ἀλέξανδρου Σβάλου, Ἀλέξανδρου Παπαναστασίου, Μαρόλη Τριαν-
ταφυλλίδη⁵⁰ (9000 τ.), Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμ-
μάτων, τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως, τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, τῆς
Ἀμερικανικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου τῆς Ἀμερικανικῆς Οργα-
νώσεως CARE, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, τῶν κληρονόμων
τοῦ Ὄνουφρίου Παπαβασιλείου, τοῦ Ἀλέξανδρου Δελμούζον, τοῦ Ἀρ-
θιμον Σίσκου, τοῦ Ἀβροτέλη Ἐλευθερόπολου, τοῦ Μαρίνου Σιγάλα,
τῶν Α. Μισιολόγλου, Γαρδίκκα, Κ. Καραβᾶ, Ἑλληνικοῦ Προξενείου
Κωνσταντινούπολεως, Σχολῆς Alfort, καὶ τῆς πολὺ σημαντικῆς καὶ πλού-
σιας σὲ πολύτιμες παλιές ἔκδόσεις I. Τρικόγλου.

'Ο σημαντικότερος ὅμως τρόπος πλουτισμοῦ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑλ-
ληνικῆς Βιβλιοθήκης εἶναι ἡ σχεδὸν πάντοτε σημαντικὴ ἐπιχορήγησθή της
ἀπὸ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου. 'Ο προϋπολογισμὸς π.χ. τῆς Βιβλιοθήκης
αὐτῆς τοῦ 1974 γιὰ τὴν ἀγορὰ βιβλίων καὶ περιοδικῶν ἔφθασε τὰ 7200000
δρ. καὶ γιὰ μόνο τὰ βιβλιοδετικὰ ἔξοδά της 500000 δρ. Τὸν ἕδιο χρόνο
ἔγινε μὲ ἀγορὲς ἡ εἰσαγωγὴ 15000 βιβλίων καὶ μὲ δωρεές 2035. 'Ἐπίσης
ἔγινε εἰσαγωγὴ μὲ ἀγορὰ 2172 ξενόγλωσσων καὶ 97 ἑλληνικῶν περιοδι-
κῶν, μὲ δωρεές δὲ 432 ξενόγλωσσων καὶ 112 ἑλληνικῶν. Τοῦτο σημαίνει
ὅτι μόνο τὸ 1974 ἔγινε ἡ εἰσαγωγὴ 2813 περιοδικῶν ἔκδόσεων. Στοὺς ἀ-
ριθμούς ὅμως αὐτοὺς θὰ πρέπη νὰ προστεθοῦν τὰ βιβλία ποὺ εἰσάγονται

"Εγα άπο τὰ ἀναγνωστήρια τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης.

στὰ 180 «Παραρτήματα» τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης, ἀπ' εὐθείας μὲ δωρεές ἢ ἀνταλλαγές δημοσιευμάτων. Γιὰ παράδειγμα ἀναφέραμε τὸ 'Εργαστήριο Μετεωρολογίας καὶ Κλιματολογίας, τὸ ὅποιο, μὲ ἀνταλλαγὴ τῶν δημοσιευμάτων του, εἰσάγει στὴ Βιβλιοθήκη του περισσότερες ἀπὸ 350 ξενόγλωσσες περιοδικές ἔκδόσεις.

"Γύτερα ἀπὸ μακρόχρονες συσκέψεις ἐπιτροπῆς καθηγητῶν ποὺ μελέτησε τὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς 'Ελληνικῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης, θεμελιώθηκε τὸ κτίριο της τὸ 1964. Λειτούργησε ὅμως μόλις τὸ 1974. Τὸ κτίριο αὐτὸν εἶναι τετραώροφο (ἀρχιτέκτονες *K. Παπαϊωάννου* καὶ *K. Φινές*), μὲ τοὺς δύο ὁρόφους, τῶν βιβλιοστασίων, ὑπόγειους. "Εχει μέγιστο ὕψος 14,40 m, καλύπτει ἐμβαδὸ 2910 m², παρουσιάζει συνολικὴ ἔκταση ὁρόφων 4640 m² καὶ ὅγκο 54000 m³. 'Η Βιβλιοθήκη αὐτὴ δεσπόζει μικρῆς παροκπλατείας, στὴν ὅποια ἔχει στηθῇ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἰδρυτῆ τοῦ Πανεπιστημίου, 'Αλέξανδρον Παπαγαστασίου (γλύπτης ὁ *Γιάννης Παπάς*).

'Η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει συνολικὰ 880 θέσεις ἀναγνωστῶν, οἱ ὅποιες κατανέμονται στὰ ἀκόλουθα ἀναγνωστήρια: Θεωρητικῶν 'Επιστημῶν 80 θέσεις, καθηγητῶν 30 θέσεις, περιοδικῶν 212 θέσεις, 'Ιατρικῶν 'Επιστημῶν 150 θέσεις, Θετικῶν 'Επιστημῶν 96 θέσεις, Φοιτητικὰ 'Α-

ναγνωστήρια 294 θέσεις και 18 άτομικά άναγνωστήρια. Η κίνηση τῶν άναγνωστῶν υπολογίζεται σὲ 1000 περίπου τὴν ἡμέρα.

Στὸν προθέλαμο τοῦ ίσογέιου ὑπάρχει ἐκτεταμένη ἔγκατάσταση Καταλόγων, ἡ δὲ αἴθουσα διαλέξεων ἔχει 112 θέσεις. Υπάρχει ἐπίσης ἀλλούσα ἐκθέσεων βιβλίων, πέντε αἴθουσες γιὰ τὴν ἀνάγνωση microfilms, αἴθουσα φωτοαντιγράφων κλπ., ἡ δὲ χωρητικότητα τῶν κεντρικῶν βιβλιοστασίων τῆς ὑπερβαίνει τὰ 1000000 βιβλία.

Σήμερα ἡ βιβλιοθήκη αὐτή, ἡ ὁπίσια θεωρεῖται μιὰ ἀπὸ τὶς περισσότερο συγχρονισμένες τῶν Βαλκανίων, περιέχει στὸ Κεντρικὸ Κτίριο καὶ στὰ 180 παραρτήματα, ποὺ λειτουργοῦν σὲ ίσαριθμα Ἐργαστήρια, Σπουδαστήρια κλπ. τοῦ Πανεπιστημίου περὶ τὶς 750000 βιβλία, καὶ φυλάδια, ὅλων σχεδὸν τῶν εἰδικητήτων ^{49. 51. 130} ποὺ τὰ παλαιότερά τους ἀποτελοῦν ἐκδόσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰώνα.

Ἡ συλλογὴ τῶν χειρογράφων τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σχηματίστηκε ἀμέσως μὲ τὴν ἵδρυσή του. Ως τὸ 1939 περιέχει 40 χειρόγραφους κώδικες, δύο (μεταγενέστερα) πατριαρχικὰ σιγῆλια καὶ περίπου 60 ἔγγραφα τοῦ 18ου καὶ τοῦ 19ου αἰώνα. Τὴν συλλογὴ τὴν περιέγραψε ὁ καθηγητὴς A. Σιγάλας στὸ βιβλίο του: «Ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Μακεδονίας», Θεσσαλονίκη 1939 (παράρτημα τοῦ 4ου τόμου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς). Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς χειρόγραφους κώδικες εἰναι τοῦ 18ου (καὶ τοῦ 19ου) αἰώνα, καὶ μόνο λίγοι τοῦ 16ου καὶ τοῦ 17ου. Ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ὁ κώδικας τῆς πεζῆς παραλλαγῆς τοῦ Διγενῆ⁷ Ακρίτα (ἄλλοτε Πασχάλη, "Ανδρου") καὶ τὸ χειρόγραφο ποὺ περιέχει τὰ ἔργα τοῦ Κεφαλλονίτη ποιητῆ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰώνα Πέτρου Κατσαΐτη, ποὺ τὰ ἔξεδωσε ὁ καθηγητὴς E. Κριαρᾶς (Αθῆναι 1950).

Μετὰ τὸ 1945 ἡ συλλογὴ πλουτίστηκε μὲ δωρεές, μερικὲς ἀγορές, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐνσωμάτωση μερικῶν κωδίκων ποὺ κατασχέθηκαν τὸ 1960 σὲ χέρια ἀρχαιοκαπήλων καὶ προέρχονται (ὅπως ἀποδέιχτηκε) ἀπὸ τὴ Σκήτη τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου στὸ "Ἄγιον" Όρος. Πρόκειται γιὰ λειτουργικὰ κυρίως χειρόγραφα τῆς Τουρκοκρατίας, ἀνάμεσά τους ὅμως ὑπάρχουν καὶ δύο περγαμηνὰ Εὐαγγέλια τοῦ 13ου αἰώνα. Κατάλογο τῶν χειρογράφων τῆς συλλογῆς ἔχει ἔτοιμάσει ὁ καθηγητὴς Λίνος Πολίτης.

Μικρὸς ἀριθμὸς χειρογράφων κωδίκων ὑπάρχει καὶ στὰ Σπουδαστήρια α) τοῦ Ιστορικοῦ Κλάδου τῆς Θεολογίας Σχολῆς, καὶ β) τῆς Ιστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ρωμαϊκοῦ δικαίου τῆς Σχολῆς N.O.E.